

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne številke in priložke.
 Inzerati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglaš 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—, Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.
 Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
 v Jugoslaviji:
 celoletno naprej plačan . . . K 300—
 polletno 150—
 3 mesečno 75—
 1 25—
 V inozemstvu:
 celoletno K 420—
 polletno „210—
 3 mesečno „105—
 1 „35—
 Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno 100 po nakaznici.
 Na samo pismena naročila brez pošiljave denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
 Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in zadostno frankovane.
 Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K
 Poština plačana v gotovini.

Univ. prof. dr. Rado Kušel:

K uprašanju konkordata.

Naše časopisje je pred kratkim poročalo, da so dobili katoliški škofje nalog, izjaviti se o načinu, kako bi se dal doseči z rimsko stolico konkordat. V kateri meri da išče naša osrednja vlada v Beogradu sporazuma s papežem, žal ni bilo označeno. Zdi se mi pa, da izvira ideja iz pravoslavnih političnih krogov, ki se nadejajo, da se bo dalo tem potom doseči v Rimu za državo gotove ugodnosti in sodelovanje pri imenovanju katoliških škofov.

Pred prevratom je skoraj vse škofove imenoval vladar. Izjemo so tvorili le lavantinski, sekovski in deloma celovski škof. Za našo državo pride sedaj le lavantinski škof v poštev, katerega imenuje po starem papeškem privilegiju vedno solnograški nadškof, ker je njegov prednik Eberhard II. L. 1228 to škofijo s sedežem v St. Andrežu v Labodski dolini na Koroskem ustanovil in jo tudi dotiral. Na tem privilegiju tudi pogodba z dne 19. aprila 1786 med Jožefom II. in Solnogradom ter papeževa bula z dne 26. novembra leta 1857, ki je določila Maribor za sedež lavantinskih škofov, nista spremenili nič.

Jasno je torej, da bi bilo glede lavantinske škofije iskati stika v prvi vrsti s Solnogradom in potem šele z Rimom, kajti v tej zadevi ne more Rim brez Solnograda dati nikakih obljub, kakor se tudi Solnograd brez odobritve Rima ne bo v nobenem oziru vezal.

Po že omenjeni pogodbi iz leta 1786 je bil Solnograd zavezan, »Jederzeit personam gratam zu benennen, auch in dieser Absicht vor der Benennung die in Antrag gebrachte Person dem allerhöchsten Hofe namhaft zu machen«. Da je obstojala ta obveznost nasproti drugemu pogodniku, ki ga pa od prevrata naprej ni več, ne more biti dvomljivo. Ravno tako je jasno, da nasledstveno države ne morejo za se zahtevati privilegija, da imenujejo njih načelniki škofove, kakor so jih poprej imenovali vladarji Avstro-Ogrske, ker ti privilegiji niso bili podeljeni državi, ampak le vladarski rodbini. Če gre torej stremljenje naše vlade za to, da si pridobi potom sporazuma z Rimom vpliv na imenovanje katoliških škofov, bi po dosedanjih praksah katoliške cerkve bil za to najboljši sredstvo nov privilegij, podeljen naši dinastiji. Ako bo ta dosegljiv, naj ugotovi naša diplomacija, vsako proro-

kovanje bi bilo brezplodno. Toliko pa se lahko reče že danes, da bi bila podelitev takega privilegija stvar velikega zaupanja in izraz prepričanja, da po njem interesi katoliške cerkve ne bodo trpeli. Ali se bo naši vladi posrečilo, pridobiti si v Rimu to zaupanje, to naj preudari sama.

Meni se vidi, da se papež ne bo lahko odrekal svojim rezervatnim pravicam, izraženim v can. 1435. § 1 novega cerkvenega zakonika, ki so se zelo ojačile vsled našega državnega prevrata niemu v prilog. Cerkev je že po svoji naravi konzervativna in v skoraj dvatisočletnem boju preskušena, braniti z vso silo svoje pravice. Zato bi optimizem glede njene prijaznosti v tako važni zadevi po mojem mnenju ne bil na mestu. Ako pa temu ni tako, tem boljše. Na vsak način bo papež kot vrhovni glavar katoliške cerkve pokazal veliko naklonjenost napram naši državi, ako podeli tak privilegij našemu vladarju in njegovim pravnim naslednikom, ne oziraje se na to, da niso katoliki.

V tem slučaju bi šlo za izrecen privilegij, ne za konkordat. Konkordat pa pogodba glede spornih meja med državo in cerkvijo; njih pravni značaj sam je sporen, zato so tudi glede njih dopustnosti naziranja različna. Cerkev jih sklepa z državno oblastjo kot državni podobno organizacijo. Seveda sta cerkev in država različni etični veličini, kar pa na veljavnost medsebojnega sporazuma med njima juristično ne more imeti nikakega vpliva. Zgodovina nas uči, da so se take pogodbe med državo in cerkvijo pogosto sklepale. Juristične veljavnosti filer ne moremo odrekati, čeprav je teorija dostikrat tudi to mnenje zastopala (na primer Henschius). Konkordat so slični meddržavnim pogodbam in so podvrženi istim pravnim posledicam kakor te. Iz tega pa izhaja za novodobno državo političen razlog, da so konkordati nedopustni. Za novodobno državo, ki je sprejela načelo verske svobode s svojo ustavo in ki daje priznanjem cerkvam in verskim družbam značaj javno-pravnih korporacij, je tudi oni del katol. cerkve, ki se nahaja v državnih mejah, smatrati le kot tako korporacijo, ki je podvržena izključno državnim zakonodajam. Zato opazoma povsodi tam, kjer so novodobne ustave proglasile načelo verske svobode, da se je odpovedal ali enostransko

razveljavil poprej sklenjeni, temu načelu nasprotujoči konkordat. Načelo verske svobode je rodilo paritetno državo; paritetna država smatra vse priznane cerkve in verske družbe kot enakopravne, vsem daje značaj enakopravnih korporacij in samoupravo v mejah, ki jih določi po lastni zakonodaji. Logično je tedaj s stališča uzakonjene verske svobode odklanjati vsak konkordat, ker bi za paritetno državo katoliška cerkev ne smela obstajati kot celota, razporejena preko vsega sveta, ampak samo kot korporacija onih katolijanov, ki prebivajo v državnih mejah in ker država iz tega razloga nima sopolgodnika v smislu meddržavnega prava pred seboj.

Paritetna država pa je le tipična oblika gotove cerkvene politike, ne pa posledica strogih jurističnih konsekvenc. In kakor je vsaka politika več ali manj dosledna, je to mogoče tudi pri cerkveni politiki. Najvišje geslo naj ji bo dobrobit države in državljanov. Ne gre obsojati naše vlade radi tega, ker namerava doseči sporazum z Rimom v svojo

korist. Ako žrtvuje nekoliko suverennih pravic države v prid katoliški cerkvi, ji moramo to nedoslednost v politiki odpustiti, ako za to žrtve pripori potrebno protivrednost. Dasi je vsak konkordat v nasprotju z načelom verske enakopravnosti, bo od njegovega uspeha odvisno, kako ga bo javnost sprejela. Zato prevzema naša vlada veliko odgovornost, ako resno stopi na to pot, tem večjo, ker si ne morem misliti, kaj hoče ponuditi Rimu za njegove koncesije in vendar ne žrtvovati načela verske svobode kot politične pravice državljanov. Na vsak način bi bilo želeli, da vlada jasno izjavi, kaj namerava koncedirati v pogajanjih z Rimom katoliški cerkvi na polju šolstva in zakonskega prava, zakaj ravno glede teh dveh točk bodo imeli širši krogi živahen interes, da se jim pravica verske svobode ne okrne. Od tega pa bo najbrže odvisen tudi uspeh v Rimu. Ako sta vladin šolski program in njen načrt zakonskega prava s stališča rimske cerkve nesprejemljiva, je s tem pač rešeno tudi vprašanje konkordata.

Duševo in ročno delo.

Iz Avstrije prihajajo čudne vesti. Da obstoja tam med duševnim delom in ročnim delom glede plačila velik razloček v škodo prvega, je znano. Tudi pri nas ni drugače. Ampak to, kar se sedaj čuje, presega popolnoma človeško pamet. Pravkar zahtevajo na Dunaju oziroma so že dosegli manualni delavci tedensko mezo 2000 kron, na mesec torej 8000 K ali na leto okroglo 100.000 K! Temu nasproti pa stoji prejemki duševnega delavca, uradnika z zlatim ovrtnikom v VIII. činovnem razredu, ki ima pod istimi pogoji tedensko samo 700, vpokojenec pa celo le 200 kron! To so si nasprotujoče številke; kakršnih si ne moremo misliti hušjih, pač pa vredne, da bi jih novodobni Dante opisal v modernem peklu.

Kako je pa pri nas? Prav nič bolje. Delavci zahtevajo in dobe povprečno 100 kron na dan, torej okroglo 600 kron (ali 2400 avstrijskih kron) na teden, dočim ima uradnik IX. činovnega razreda pod istimi pogoji vsega skupaj le 536 kron tedensko na razpolago. Primerljati moramo k omenjenemu našemu delavcu še našega uradnika v VIII. činovnem razredu, ki ima tedensko 636 kron na razpolago, torej le za 36 kron več kakor delavec. Če preračunamo te v jugoslovanskih kronah napisane zneske v avstrijske krone,

vidimo, da smo slovenski uradniki sicer navidezno še vedno na boljšem, nego so avstrijski tovariši. Navidezno pravim, ker je pomisliti, da so cenovno potrebščinam v Avstriji dokaj manjše od naših. Tako na primer stanlakor v Avstriji 30 kron, pri nas pa 62 kron, jalce tam 10 K, pri nas 4 K = 20 kron. Seveda tam ne računajo sladkorja za luksuz!

Da tako kričeče nesoglasje med plačevanjem duševnega in ročnega dela ne more trajno obstajati, je gotovo. Treba bo priversti relacijo med duševnim in ročnim delom na oni nivo, kateri odgovarja resnični vrednosti dela samega in treba bo restavrirati v naravi duševnega dela samega ležečo višjo vrednost tega. Komu ni znana Ezopova bajka o udih človeškega telesa, ki so se uprli zoper glavo in morali končno kapitulirati? Tudi v realnem življenju ne bo moglo biti drugače.

I. L.

Pristopajte k „Jugoslovanski Matici“!

Aleksander Dumas, sin: 17 Kiparjeva pravda.

Roman.

(Dalle.)

Zopet so pisma vse leto izostala. Potem je pisala:

»Hude bolesti imam, in Vi ste prvi človek, ki mi to povem. Ali se me še sponilimate? Vem, da živite in ste slavni. Pišite mi, ali živi v Vašem srcu še kak spomin name! Vedeti morate, da sem iako nesrečna in potrebujem sveta.

Pišite na Cesto Plivo gospe Herthemann pod imenom gospodične Vande. Zvedeli boste, zakaj mama ni marala, da bi Vam pisala. Bolna je tudi in žalostna.

I...

Dobr! ste in tako Vas imam rada, dragi prijatelji. Ko sem prejela Vaše pismo, me je ganilo do solz. Mamline nade se že zopet niso uresničile. In tako sva v naltužnem položaju. Sai nač poznate mammo. Kar izmisli si kaj, na le trdno prepričana, da le res tako. Omožiti bi se bila morala, sicer ne s kraljem ali princem, ampak vendarle

prav dobro. Hotela sem let storiti to uslugo, dasi mladeža in odličnega moža nisem ljubila: snubil me je, in s tem me bila stvar odločena. Ne vem, kaj se je zgodilo, toda njegova rodbina ga je prisilila, da mi je vrnil besedo. Mama me je napravila vso neumno, in nakupili sva ogromno stvari, ki naj bi jih plačala po svoji poroki. Serge me je še vzpodbujal v tem. Ko pa je zvedela njegova rodbina o njegovih načrtih, je bilo doma veliko razburjenje. Bil je še mladoleten in mu je bilo treba dovoljenja staršev; namesto tega pa so mu grozili, da ga razdedinijo. Hotel se je na Angleškem poročiti z menoj, ampak kako naj življa brez premoženja? Tako smo morali ponuditi, a pod pogojem, da nama vrnejo nallne izdatke. To je bilo naravno. Ali mama ne pozna reda, pozabila je marsikaj in sva imeli zato vendarle velike izgube. Serge ni piše, da tudi v inozemstvu ljubim samo mene in da se poroči z menoj, kakor hitro bo polnoleten. Zadeva le seveda napravila mnogo hrupa. Mama bi bilo skoraj konec. Sestro in svakom sva se tudi aprill. Vsi naši vrelci so usahnili.

Polagoma prodajamo dragocenosti, ki mi jih je podaril Serge in ki jih ne mara nazaj. Ne vem sicer, od česa bi živeli. Svetujte Vi, ki ste talentirani in živite v svobodni deželi, kaj naj storim! Lep glas imam in postalam vedno lepša; poučevala bom otce, da morem živeti. Ponudili so mi tudi engagement na peterburškem gledališču: imela bi približno 20.000 frankov, toda mama me ne pusti na oder. Omožiti me hoče, dasi imam že dosti tega. Svetujte mi, sedaj! Serge je na Dunaju ter hoče v Pariz kler Vas gotovo poslati. Večkrat sem govorila z njim o Vas. Da bi le preletel v Parizu moje pismo! Z bojaznijo čakam na Vaš odgovor.

Na svidenje! Mislite večkrat na svojo staro ženko

Izo.

»Kakšne očitke naj bi si delala? Serge nisem zapeljala, prišel je iz lastne volje. Nikoli me ni marala pošiljala same z njim. Vpriso nle me je snubil prav kakor Vi samo da ste se Vi žalili, on pa je mislil resno! Mama je pustila, da se le Serge vame zaljublil, ne da bi rekla besedico. Kaj naj bi bila sto-

rila? Ničesar nimam, da bi živela in ne vem, kaj bo z menoj, kadar umrje moja mati. Mislimi moram tudi na to staro ženo, ki me je odgojila in ki stavila name vse nade boljše bodočnosti.

Kaj mislite, da je bilo življenje kakoršno živimo že nekaj let, zame veselo? Dopuščati sem morala, da me oledulejo kakor žival. Prilovčulejo mi, da sem lepa — pa nimam ničesar od tega. Moja mati je hotela tako! Mnogokrat sva šli brez obeda na bal. Najpotrebnejše sva zastavili, da sva si kupili toalet. Koliko prepira je bilo z uniki, ki niso hoteli na moje lenote ničesar več posoditi! Serge na je baš milijonar. Ko bi postal moj mož, bi bilo konec vseh skrbi. Ker je moja mati vedno delala, da le Serge imenitna partija, sem si seveda varčevala. Moja želja pa je, da se omožim z možem, ki ga ljubim. Lenota ni nič vredna. Dosti je lenih deklet kakor sem jaz, deklet, ki imajo denar, in s tem naj se poroče bogati gospodje. Ne očitajte mi torej, ako Vas prosim sveta.

Ko sem čakala Vašega odgovora, je priredil moj prijatelj neto koncert. Pela sem ondi in žela mnogo priznanja. Hotel je deliti z

Politične vesti.

Ustava in pravosodstvo. O tej temi se je vršila preteklo sredo na sešanku društva »Pravnikar« na podlagi referata g. dvornega svetnika dr. J. Babnika živahna diskusija. Izvajanja vseh govornikov so bila temeljita in so kazala veliko zanimanje za to, kako bo rešila to vprašanje naša bodoča ustava. Vprašanje pravosodstva je eno najvažnejših in za to ni vseeno, kako kavela nam podaja ustava, da bo to pravosodje res dobro. V diskusiji se je poudarjalo, da so členi ustave, ki govorijo o neodvisnosti, sodišč in s tem v tesni zvezi o nameščenju sodnikov, v sedanjih formulacijah nezadovoljivi. V tem oziru je prevladovalo splošno mnenje, da gre formulirati člen 70. načrta tako, da se bo glasilo, da so sodniki neodvisni in samostojni pri izvrševanju sodniške oblasti, istotako pa tudi pri odločanju v justično upravnih zadevah. Da se to doseže, treba tudi, da se imenujejo sodniki samo na predlog posebnih personalnih senatov sodišč, v katerih bi bili poleg predsednikov sodišč še zastopniki sodnikov samih. Ravnotako se mora izreči absolutna nepremestljivost sodnikov. Določba člena 73. ustavnega načrta, da se sme sodnik premestiti, če je istočasno povznan, bi nudila samovolji preostlo roko in bi napravila vsej sodniški neodvisnosti konec. Premestitev sodnikov naj bi bilo dovoljeno le s posebnim zakonom in sicer samo tedaj, kadar bi to zahtevala reorganizacija sodišč. Glede upravnega sodišča se je izreklo mnenje, da nikakor ne zadostuje, če ustava samo obeta ustanovitev takega sodišča. Nujno potrebno je tudi, da je v ustavi sami že določen čas, do kdaj mora biti upravno sodišče ustanovljeno. V tem oziru bi bilo odrediti, da se mora tako sodišče ustanoviti najkasneje tekom enega leta potem, ko bo izdan zakon o samoupravnih telcih. Za rešitev sporov med rednimi sodišči in upravnimi oblastmi naj se določi mešano sodišče, sestojajoče iz članov državnega sveta in pa kasacijskega sodišča. Glede amnestije se je poudarjalo vsestransko, naj ima vladar pravico pomilostitja samo v konkretnih primerih, dočim naj se pridrži splošna amnestija zakonodajnemu telesu. Tako določbo imajo vse nove zasedne države in tudi francoska ustava.

Iz ustavnega odbora. Beograd, 10. februarja. Današnje sejo je otvoril dr. Vesnić. Kot prvi govornik je nastopil klerikalec profesor Sušnik, ki je v svojem govoru ljuto napadel ministra Trifkovića. Leta ga je v kratkem govoru zavrnil. Za ministrom Trifkovičem je govoril komunist Simo Marković, zagovarjajoč, da stoji konsolidacija naše države izven vsake diskusije, da pa je mogoče o ostalih formuliranih in obliki ustave ne samo diskusija, marveč tudi sporazum. Poslanec Voja Marinković, demokrat, izjavil v svojem govoru, da je principlje-

njen: potem pa mi je dal 500 frankov — bolje kot nič. Rada bi pela vsak dan, ako bi vsakokrat toliko zaslužila, saj me nič ne utrui.

Ne marate, da bi šla h gledališču, ker je tam toliko »opasnosti«. Kakšnih pa? Poiščite mi moža, ki me vzame brez denarja! Ampak hitro, ker bliža se zima in ž njo glad! — Prosim, pošlite mi svojo sliko, pote ne dobite o priliki mojo. Dasi je nisem dala delati za Vas, vendar ne vem nikogar, ki bi mi jo dala rajše.

Zbogom! Nič več Vas nimam rada, preslabo mislite o meni.

Iza Debronowska.

»Ne čakam Vašega odgovora, predragi prijatelji, nego Vas prosim iz vsega srca: Rešite me iz razmer, ki jih ne morem več prenašati. Mogla bi Vam samo povedati nikdar pa ne pisati, kako trpim. Toda ne maram tožiti svoje matere; naj storj, kar jej drago. Samo za božjo voljo, pomagajte mi! Kar najhitreje si morate izmisliti nekaj, da pridem zopet na Francosko, ampak brez matere! Ne morem več ostati pri njej. Prizanesite mi in ne zahtevajte, da bi vam pravil-

Ien sporazum s komunisti izključen, zato naj se niti ne poskusi ga doseči. V tej debati je sicer mogoče doseči delni sporazum, v glavnem pa ne, če se ne, da ena ali druga stranka ne kapitulira. Razprava o tem vprašanju se mora vršiti v parlamentu pred narodom samim, da narod vidi, kje je pravica. Zavrta trditve nekaterih političnih strank, ki govorijo o krachu parlamentarizma. Če se že o tem razpravlja, mora se reči, da gre le za krizo parlamentarizma. Predbica se parlamentarcem, da ne delajo, resnica pa je, da se takrat največ dela, kadar gre za tiho delo in pravzaprav ni vidnih uspehov. Nemški narod je preživel revolucijo, ki je plačal z 200 letno reakcijo, francoski narod istočasno in v najnovjšem času je preživel tudi Rusija. Vse te revolucionarne pokrete pa se morajo ti narodi zelo drago plačati. Naš narod je bil nad 200 let za barbarstvom navalu in je okrog 1000 let pripravil svoje ujedinjenje, zato ni mogoče ustvariti dobre forme čez noč, ko so bili posamni deli razcepljeni in so živeli v zelo različnih odnosih. Očita se demokracijo, da so centralisti. Pojem centralizma nikakor ni točen, pravi izraz za naše mnenje je unitarizem. Ker pa se na Holandskem pojavili izrazi kakor Guizot, na Francoskem Sansculotti, kar je bila le nekaka krinka za radikalno smer njihovega mišljenja, zakaj bi ne obveljala tudi beseda centralizem za pojem unitarizma. V resnici pa je od tega pojma pa do centralizma še zelo daleč. Če pogledamo v druge države, se vidi, da povsod prevladuje tendenca centralizma, ker so narodi videli, da federalizem ali avtonomizem je slabša ljudsko moč. Demokrati nikakor ne mislijo rušiti dobre avtonomne institucije, hočejo le, da se narod čimnajetneje spoji v eno celoto. Zato mora biti ustava izdelana sporazumno na dobri bazi, ki je pa s komunisti nikakor ni mogoče najti. Nadalje preide govornik na vprašanje, ali kvalificirane vočine, omenjajoč pri tem krški pakt in ženevsko deklaracijo ter delo Pašića in Trumbića za časa najhujšega zatiranja jugoslovenskega naroda. Protivi se temu, da bi krški pakt ali ženevska deklaracija ne imela pravne podlage, trdi, da je bil krški pakt naperjen proti londonskemu paktu, ženevska deklaracija pa sta skušala Pašić in Trumbić rešiti naše Primorje. Res je, da prave pravne podlage ni bilo, a narod sam je s svojim delom in s umevanjem ter z boji sankcioniral te akte in jih s krovno postavil na pravno podlago. (Ob priliki teh izjavljanj je prišlo do nekaterih medikacij, ki pa vitisa Marinkovičevega govora niso zmanjšali). — Končno je govoril še Ljuba Davidovič, razpravljajoč o federalizmu, historičnih mejah in drugih vprašanjih, ki so jih postavili separatisti pri razpravi o naši bodoči ustavi v ospredje. — Seja je trajala do pol 1. prihodnja je sklicana za jutri ob pol 10.

— Odprava ministrstva za prehrano. »Večer« poroča iz Beograda, da bo novi državni proračun obsegal tudi predlog, naj se odpravi ministrstvo za prehrano in obnovo zemlje. Z ukinitvijo tega ministrstva odpade državni veliko breme.

— Radikalni klub. Dne 9. t. m. popoldne je radikalni klub razpravljal o onih točkah ustavnega načrta, ki se nanašajo na upravno razdelitev države. Hkrati so člani ustavnega odbora poročali o svojem delovanju v odboru.

— Dr. Drinkovič pri regentu. Regent Aloksander je 9. t. m. popoldne sprejel v avdienci ministra na razpoloženju dr. Drinkoviča, ki mu je razložil stališče Narodnega kluba v ustavnem vprašanju.

— Mariborska »Straža« in »Slovenski Gospodar« prinašata v zadnjem času ostre članke v katerih zagovarjata avtonomijo in republikanstvo ter napadajo v takem tonu Pribežev neredno o sokolski odgoji mladine, da se zavedni mariborski Slovenci čudijo, da oblast teh člankov ni zaplenila.

— Češkoslovaška narodna cerkev. Pokret za prestop iz katolicizma v češ-

koslovaško narodno cerkev in v cerkev čeških bratov se na Češkem silno širi. V Rakoniceh samih je prestopilo v češkoslovaško narodno cerkev 6000 oseb. V Čisti so osnovali cerkevno obdružbo čeških bratov, takisto tudi v Kozlanu in Kraljevicah. V Taboru so istočasno osnovali cerkevno obdružbo češkoslovaške narod. cerkve in čeških bratov. V Votivah vodi gibanje za prestop v češkoslovaško narodno cerkev okrajni nadelnik Škvor. Za župnika v tej obdružbi je bil nameščen bliski gvardijan frančiškanskega samostana v istem mestu. Tudi v Pragi in v predmestjih se opaža živahno gibanje za narodno cerkev in za cerkev čeških bratov. V Vrbovicih prestopajo ljudje v velikih množicah v cerkev čeških bratov, v Nusliah pa je prestopilo v češko narodno cerkev že toliko ljudi, da je ta obdružba največja skupina cerkve v vsaj češkoslovaški republiki. Do 9. januarja t. l. je štela češkoslovaška narodna cerkev že 141 verskih občin. Ta pokret se da razumeti le, ako se upoštevajo, da smatrajo Čehi vprašanje o svobodnosti od Rima po prevratu za tako naravno in logično, kakor osvoboditev od Habsburžanov.

— Poljsko-francoska vojaška konvencija. »Chicago Tribune« javlja iz Pariza: Glavni smoter potovanja maršala poljske republike Piłsudskega je bil, da s tem vpliva na plebiscit v Zg. Slezijski. Poljaki vedo, da agitirajo nemški agenti v Zgornji Slezijski s tem, da bo Poljska razpadla vsled ogromnih finančnih in vojaških bremen, ako ostane osamljena. Zato bi bilo za Zg. Slezijsko bolje, da ostane pri Nemčiji, kakor da se pridruži Poljski. Iz tega ozira je bila poljska vlada mnenja, da se mora še pred plebiscitom objaviti, da bo Francija gospodarsko in vojaško podpirala Poljsko. Vendar pa poljski in francoski državniški niso sklenili pravih pogodb, marveč so se zadovoljili z diplomatsko noto, ki je bila objavljena. Francija se ni zavezala nuditi Poljski vojaško podporo v vsakem slučaju. Francija ne bo podpirala Poljske, ako bi prišlo do volne med Češkoslovaško in Poljsko ali med Madžarsko in Poljsko. Ako bi pa Nemčija napadla Poljake ali podpirala boljševiški napad nanje, bo Francija z vsemi svojimi vojaškimi silami pomagala Poljski. Ako napadejo boljševiški sami Poljsko, bo Francija dala Poljski na razpolago svoje častnike in vojni material in francosko brodogradbo bo vzdrževalo zvezo preko Gdanskkega, svoje armade pa ne pošlje Poljski na pomoč. Vse te obveznosti pa je prevzela Francija samo pod pogojem, da Poljski izrazi in izjavi Vilno. Tik pred odpotovanjem Piłsudskega iz Pariza je bila objavljena tale deklaracija: »Francoska in poljska vlada sta v skrbni, da zagotovita listino sigurnosti in evropski mir, znova priznati skupnost interesov, ki vežejo obe prijateljski državi. Sporazumeli sta se, da objavita svoje volje, da bo sta združili vse svoje napore in da bo sta v to svrhu ostali v najtesnejših stikih v obrambi svojih najvišjih interesov.«

— Karel Habsburžan in madžarski kardinal. Po poročilih iz Budimpešte se je zavezal kardinal Czernoh, kakor je razvidno iz besedila pisma, ki ga je pisal razkralj Karel madžarskemu cerkvenemu knezu, da ne bo nikdar in nikoli koga kronal s krono madžarskih kraljev, ker hoče v vseh okoliščinah čuvati zvestobo zakonitu kralju Karlu in ne bo nikdar prepustil, dokler bo živ, Karel in se ne bo prostovoljno odpovedal kroni, da bi bil za kralja izbran in kronan kdo drugi. Ako bi bil Czernoh tudi ostavljen in bi bil imenovan za primasa kak drugi poslušnejši škof, ki bi kronal za kralja koga drugega, ne bo kardinal tega kronanja nikdar priznal za veljavno in bo tudi odpovedal zvestobo in pokorščino temu protikralju.

— Cesarski verižniki. V spisu sekcijskega svetnika v pok. Avg. Domblina, ki je izšel v založbi »Drei Masken« v Münchnu pod naslovom »Czernin und die Sixtusbriefe«, se nahaja tudi znamenita verižniška zadeva vojvodinje Parme, matere bliske cesarice Zite. Demblin poroča: Koncem marca leta 1917, tedaj kratko pred početkom takozvane Sixtose afe, je dospelo iz Madrida poročilo, da se je neki agent obrnil na tamošnje avstro-ogrske poslanstvo z naznanilom da mu je vojvodinja Parme poverila posredovanje pri nakupu cele ladje kakava in kave, ki se bo s pomočjo posebnih varnostnih odredb poslala v Trst. Czernin je naročil Demblinu, naj obvesti o tem cesarja Karla. Cesar je o tej stvari ni ničesar vedel. Ko ga je Demblin čez nekaj dni zopet vprašal je dejal cesar, da gre za dobrodelno akcijo vojvodinje, blago da se bo prodajalo po lastni ceni, siromašnim otrokom pa se bo delilo brezplačno. Jedva deset minut potem, ko je cesar izrekel te besede, je imel Demblin slučajno priliko govoriti z madžarskim častnikom, ki je bil v oskih stikih s parisko rodbino. Ta je bil zelo osupel ko je čul, da se daje stvari pomen dobrodelne akcije, in je povedal Demblinu, da gre tu za velikansko kupčijo, od katere si obeta parmaka rodbina 20 milijonov dobička. Czernin je poslal Demblina še enkrat k cesarju in ta je cesarju kar najboljšeje skušal povedati, da obstoji sum, da izrabljajo vojvodinjo sleparji; zdj se mu, da gre za veriženje pod krinko dobrodelnosti, pri čemer se vporablja ime vojvodinje, da se zadeva zavaruje pred zasledovanjem oblasti. Cesarju je bilo, kakor da se mu je odvdlil kamen od srca. Zadržal se je za svarilo in je dejal »da bo stvar takoj zasledoval. Ko je Demblin čez nekaj dni zopet napeljal govo-

ričo na to, je izjavil cesar, da Czerninova bojazan ni umestna, kakor ga je obvestila vojvodinja, vse je v najlepšem redu. Demblin pa ni odnehal. V avdienci dne 11. aprila je razložil cesarju popolnoma odkrito vso umazano stvar, ga opozarjal na nevarnost, ako javnost izve, da so najozbiljše stvari cesarjevega sorodstva nezakonito verižili in je zahteval, naj se breskavi oblastim nemudoma naroči, da takoj vso zatoto ladjo ko dospa, zaplenijo za vlado. Cesar je bil nemilo prizadet, parmaka rodbina pa je osebno izvedela, da Czernin njeni dobičkaželjnosti noče zatlatiti očesa in

Telefonska in brzojavna poročila.

LONDONSKA KONFERENCA.

— d. Berlin, 10. februarja. Ko je angleški poslanik povabil s posebno noto nemškega ministra zunanjih poslov dr. Simonsa, vodjo nemške vlade in njegove izvedeniške svetovalce na londonsko konferenco, ki se začne 1. marca in zaprosil za skorajšnje imenovanje nemških udeležencev, je državni minister zunanjih poslov dr. Simons odgovoril v svoji noti, kjer pravi med drugim: Pod pogojem, da se bodo pogajanja na konferenci raztezala tudi še na predloge, ki jih bo stavila nemška vlada, se izjavlja nemška vlada pripravljena odposlati h konferenci pooblašene delegate in izvedeniške svetovalce, katerih imena bo čimprej naznanila.

FRANCOSKA ZBORNICA.

— d. Pariz, 9. februarja. Po končani debati o interpelacijah, je zbornica s 387 glasovi proti 125 glasovom sprejela dnevni red, v katerem se izraža vladi zaupanje, da zagotovi skorajšno in popolno razorožitev Nemčije, da nadaljevala pogajanja o obnovitvah, da se dosežejo za gospodarske vzpostavne Francije potrebna denarna sredstva in da v potrebi uvede primerne sankcije.

— d. Pariz, 9. februarja. Zbornica je nadaljevala pogajanja o interpelacijah. Finančni minister Doumer je izjavil, da je izračunal, da znaša delež Francije na skupni svoti določenih in izpremenljivih odškodnin 22%, kar je enako 77 milijardam. Poudaril je, da bo vlada interese države v Londonu prav tako energično zastopala, kakor je storila to v Parizu. Ministrski predsednik Briand je izjavil: Francija ni tako osamljena. Njena vodilna misel na konferenci je bila, da vzdržijo sporazum med zavezniki in da Nemčiji prepreči zaneti med zavezniki nesloga. Briand je dalje obžaloval, da se Amerika ne udeležila konference. Glasno je vzkliknil, da je gotovo, da bo morala Nemčija plačati. Ako zadane Francija nazve svojim žrtvam na odpor, bo vlada pokazala, da ni šibka. Lepa stvar je zahtevati, da bi Francija, ki je žrtvovala že toliko, bila pripravljena v interesu sveta se še nadalje žrtvovati, toda država je šla že do skrajnega. Sporazum z zavezniki je dovršen. Stori bomo vse potrebno. Nemčija je v naših rokah.

RAZOROŽEVALNA KONFERENCA.

— d. Washington, 10. februarja. Angleški poslanik dospe v najkrajšem času v Ameriko s pooblastilom za svetovno razoroževalno konferenco.

POINCARE O VZROKIH VOJNE.

— d. Pariz, 10. februarja. Bivši predsednik Poincaré je imel prvo predavanje o vzrokih vojne v »Societe de conference«. Sledilo bo še pet predavanj.

Iz naše kraljevine.

† Davorin Trstenjak. Dne 10. t. m. opoldne je v Zagrebu umrl šolski ravnatelj v pokolu in znani pedagogični pisatelj Dav. Trstenjak. Pokojnik je bil odličen vzgojitelj in se je zlasti odlikoval na polju ljudske prosvete. — Gospodarski svet in tiskarne. Gospodarski svet, ki se je bavil z revizijo carinskih tarif, je dne 9. t. m.

Fašisti v Trstu zažgali poslopje Lavorator.

Pri Sv. Jakobu v Trstu je prišlo na pebelnično sredo jutraj proti 4. uri do prepira med mladim karabinerjem Giobbe Cecchinom, ki je spremljal svojega 18letnega ljubca Martinuzzi domov v družbi znancev, in nekimi mladenci. Vinjoni so bili vsi. Cecchin, ki je bil v civilni obleki, je kričal »Evviva l'Italia«, oni pa »Evviva Ljenuke in dostavili so, da so vsi boljševiki. V pretepu je bil ustreljen Cecchin. Obležal je mrtev. Ko je izvedela ta skupina fašistov na plesu v Dantjevi dvorani so prenehali plesati in šli ven iskat tovariše. Kmalu se jih je zbralo veliko število in šli so proti poslopju »Lavorator«, ali redarji so jih razgnali. Nato pa so se pripravili na napad prihodnje noči. Okoli 11. ure so prišli, oboroženi s bombami, kljavi, revolverji, drogi itd. in naskočili na Delavski dom. Zažgali so petarde, s seboj so imeli tudi petrolej in benzin. Prišlo je najprevo do spopada z delavci pred poslopjem, več delavcev je bilo težko ranjenih, na to so fašisti vdrli v poslopje. Prišli so vojaški in policijski oddelki ter zasedli poslopje. Komunisti, ki so se nahajali v poslopju, so se zbal in se zaklenili. Policija je zahtevala, da se morajo vdati. To se je zgodilo. Vsi so bili aretirani s uradniki in stavev red polica jih je odpeljala uklenjene. Fašisti so še med tem časom streljali na Del. dom in vrgli nanj nekaj bomb, po odhodu poli-

porabila »pismeno afero«, da se ga iznebi. Značilno je, kako se je cesar Karol, ki je še jutraj 12. aprila dejal, da Czernina na vsak način potrebuje — »bolj kot kdaj« — od večera istega dne vsemu odtegnil, dočim je prevzela stvar v roko cesarica Zita, sprejela Czernina v cesarjevemu imenu in s trdovratno odklonitvijo vseh njegovih nasvetov tekem 48 ur provzročila njegov odpust. Ali se je verižniška kupčija tedaj izvedla in milijonski dobiček prišel v parmako blagajno, nam sekijski svetnik Demblin žal ne pove.

FRANCOSKI DELAVCI PROTI MOSKVI.

— d. Pariz, 10. febr. Zvezni odbor za »Confederation generale du Travail« je z 88 proti 24 glasovom sklenil, da ne izstopi iz amsterdamske mednarodne zveze strokovnih organizacij in da se ne pridruži Moskvi.

ODDAJA IMETJA V ANGIJI.

— d. London, 9. febr. Odsek, ki so ga sestavljale delavske stranke, da preišče vračanje stroškov prehranjevanja, je podal poročilo, da se tiče davčnega vprašanja. Poročilo se izrek za čimskorajšnje znatno znižanje državnih davkov. Kot najboljši sredstvo za to se navaja oddaja imetja, in sicer najmanj v znesku 4 milijard funtov šterlingov.

BOLJŠEVKI IN ITALIJA.

— d. Berlin, 10. febr. Kakor poroča »Achtuhr-Abendblatt« iz Koda-nja, naznanja sovjetsko časopisje, da je ruska državna sovjetska vlada imenovala Lunačarskega za zastopnika v Rimu. Sovjetska vlada je nadalje sklenila, dati v sovjetskih tiskarnah dela 3000 italijanskim delavcem, ki so izjavili, da so pripravljeno odpotovati na Rusko.

POLJSKO-MADŽARSKA TRGOVSKA POGODBA.

— d. Budimpešta, 10. febr. Madžarski dopisni urad javlja: Gospodarska pogajanja med Poljsko in Madžarsko so se na podanih načelih za oba dela ugodno zaključila. Obe državi sta sklenili šest mesecev veljavno provizorično trgovsko pogodbo, ki bo danes popoldne podpisana.

ROMUNSKA IN VOJNA ODŠKODNINA.

— d. Budimpešta, 10. febr. Kakor javljajo iz Bukarešte, je romunska vlada poslala ententnim vladam noto, v kateri prosí, da se Romuniji priznana vojna odškodnina zviša za pol milijarde.

NEMČIJA IN DOBAVA PREMOGA.

— d. Berlin, 10. febr. »Achtuhr-Abendblatt« poroča iz Bazla: Kakor javlja »Echo de Paris«, se je oddal obnovitveni komitiji nemški memorandum, po katerem naj bi Nemčija izza 1. februarja dobavljala samo 1.800.000 ton premoga na mesec. Obnovitvena komisija je nemški predlog odklonila z vsemi glasovi proti nemcu.

razmere so krenile na skrajno nevarno pot. V parlamentu se je dovolj povdarjala opasnost fašizma in dosti se je svarilo pred meščansko vojno, vlada pa je boljše fašizem in ga izrablja proti Jugoslovenom, novim državljanom, nampram katerim sicer na visokih mestih deklarirajo dan na dan naklonjenost in pravičnost, in pa proti delavcem. Fašisti so prav po debati o notranji politiki v rimskem parlamentu dobili brezmejni pogum da se je njihova podivjanost razvila do skrajnosti in ne poznajo nobene oblasti več, marveč divjajo v svojih strasteh ob vsaki priliki in nepriliki. Naša sosedinja si vstvarja težko notranjost. Komaj se je na zunaj malo poteklo, je pa toliko bolj uničujoče notranjost, da se to težko izognila meščanski vojni in njenim strašnim posledicam!

Korupcijska afera pri stanovanjskem uradu.

Uradno razglajajo. V javnosti se je že večkrat čulo, da se vrše pri ljubljanskem stanovanjskem uradu nerednosti in da je mogoče tamkaj z denarjem vplivati na potek uradnih poslov. Poverjenik g. Adolf Ribnikar je z ozirom na te govorice zaslišal več strank, ki pa niso izpovedale obremenilajoče za nikogar pri stanovanjskem uradu. Navzlic temu so se polzvedbe nadaljevale. Zadnje dni se je posrečilo priti nerednostim na sled. Izkazalo se je, da je nek pisarniški uradnik pri stanovanjskem uradu sprejemal od strank pod raznimi pretvezami večje in manjše vsote denarja ter celo na nedopusten način izprijemal odloke poverjeništa za socialno skrb. Poverjeništvu je uvedlo danes proti dotičnemu uradniku disciplinarno preiskavo. Istočasno je bil suspendiran in izročen državnemu pravdnstvu. — Uradna objava o korupcijskih manipulacijah v stanovanjskem uradu pri odkazovanju stanovanj vzbujala v vseh slojih ljubljanskega prebivalstva veliko senzacijo. Kakor nam poročajo, je dotični uradnik, ki je sprejemal razne podkupnine, pisarniški oficial pri stanovanjskem uradu Besov. Na državno pravdnstvo do danes jutraj še ni dosnela zadevna ovadba. Očitovo dospe tekom današnjega dopoldneva. O Besovu znajo vsi prizadeti, da je bil pri uradu zelo vplivna in odločujoča osebnost. Besov je bil pri vojaških »feldvebel«, umevno, da je v urad vveljal tudi znane »feldvebelske« praktike. Zelo hitro je mož avanziral do pisarniškega kancelista. Iz nekaterih krogov smo tudi izvedeli, kako so znali nekaterim kupčevati s stanovanji in jih oddajati gotovim verižnikom proti zelo visokim nagradam. Znan nam je slučaj, da je neki tak verižnik plačal za dve sobi nagrado 20.000 K. Visoke »nagrade v kvadratah« so kralje veliko vlogo! — Sinoči so se po Ljubljani raznesle tudi vesti, da je v to afero zapletenih več uradnikov gorenjega urada. Te vesti so neresnične.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. februarja 1921.

— Nova pokrajinska vlada v Ljubljani? Kakor poročajo iz Beograda, bo v najkrajšem času, morda že prihodnji teden, imenovana nova pokrajinska vlada za Slovenijo. Za predsednika bo imenovana, kakor se zatrjuje z vso sigurnostjo, dosedani načelnik v ministrstvu notranjih del dr. Vilko Baltić.

— Volitve v višji šolski svet, ki ga po novem statutu tvorijo trije zastopniki učitelstva, ki jih voli učitelstvo samo, dva zastopnika srednješolskih profesorjev, katere izbere profesorji, dva zastopnika katehetov, ki jih imenujeta mariborski in ljubljanski škof, 1 zastopnik zdravstvene oblasti, 1 zastopnik poverjeništa za socialno skrbstvo, 1 zastopnik roditeljev, ki ga voli občinski svet ljubljanski, ter vsi višji šolski nadzorniki. Zastopnika roditeljev bo občinski svet ljubljanski volil že na svoji prihodnji seji, ki bo v torek dne 15. t. m. — Represalija za nasilstva na Koroškem. Kakor smo izvedeli, je deželna vlada v odgovor na zatiranje Slovencev iz Koroškega postopno potome predpise za vse potnike, ki prihajajo iz Koroške, ali odhajajo tja. — Ker se v zadnjem času izromi Slovencev iz Koroške množe, ker se vzemajo Slovence gostilniške koncesije, ker se jim odpovedujejo stanovanja itd., je vlada odredila, da se bo enako postopalo z nemškimi Korošci v Sloveniji.

— Naša žaina manifestacija ob priliki laške proslave ankacije zasledene ozemlja. Jugoslovenska Matica v Ljubljani pozivlja vsa naša društva brez razlike strank, da pošljejo svojega zastopnika na sestanek, ki se vrši v ponedeljek dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani univerze (deželni dvorec). Predmet obravnave je: Razgovor o žalni manifestaciji ob laški proslavi ankacije nekakega zasledenega ozemlja. Radi važnosti dnevnega reda prosimo da se odzovejo po svojih zastopnikih prav vsa naša društva in tudi vsi naši listi. Posebna vabila se ta

la, kaj je bilo med nama! Mislite samo, kako bi bilo vam pri srcu, ko bi vedeli kaj slabega o svoji materi! A sedaj, pri najsvetejšem, kar molite, pomagajte mi! Ali bi ne mogla stanovati pri Vaši materi? Lahko bi poučevala, angleški govorim prav dobro. Služiti si hočem samo svoj kruh. Naj me smatrajo tu za ubežnico ali ničvrednico, vseeno mi je, samo da je moja vest mirna in sem gotova Vašega spoštovanja. Ko bi imela denar, odpuštem kar noč; napoj blazna sem. Prijateljica moja mi posodi potno izkaznico, denarja pa niti sama nimam. Ampak ako mi ne morete pomagati, ne govorite nikoli z nikomur o tem pismu! Hotela sem iti v samostan, ali bojim se, da bi ne ostala v njem. Živeti hočem v svetu kot dostojna ženska.

Morda me vzame hči gospoda Rieza ali gospa Lesperonova! Oh, denarja nimam, a znam delati in imam ponos. Čestokrat sem si ponoči zaslužila denarja za naslednji dan.

V eni uri bi lahko postala bogata. Ali uganete sedaj, kaj je hotela moja mati? O, kako podlo, sramotno!

Vem, da ste moj najboljši prijatelj. Bodite uverjeni, nihče Vas ne ljubi tako kakor Vaša uboga ženka

Iza Dobronowska.

sostanek se ne bodo izdajala, ampak velja ta poziv kot direktno vabilo vsem društvom. — Jugoslovenska Matica. — (Zdi se nam, da čas ni srečno izbran, ker se istočasno vrši Rijavčev koncert. Kazalo bi torej sestanek določiti kak drugi dan. — Uredništvo).

— Načrt ustave in državna služba. Prihodnji sestanek društva »Pravnik« se vrši v ponedeljek 14. t. m. popoldne ob 5. uri v sodni palači št. 79. Nadaljevala se bo diskusija o vprašanju načrta ustave in pravosodstva, nato pa bo predaval g. dr. I. Rutar o predmetu: Načrt ustave in državna služba. Na to predavanje opozarjamo zlasti pravne uradnike.

— Važna seja razmejitvene komisije. Iz Maribora poročajo: Danes, 11. t. m. se vrši važna seja naše razmejitvene komisije, katere se udeležijo tudi vodja pokrajinske vlade dr. Leonid Pitamic.

— Železniška zveza s Prekmurjem. Iz Beograda poročajo, da so v železniškem ministrstvu v polnem teku priprave za čim najskorajšnje trasiranje železniške proge Murska Kobota - Veržej - Križevci-Ljutomer-Poljčane.

— Sprejemanje strank pri finančni delegaciji v Ljubljani. Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno: »Gospod finančni minister je odredil, da se mora v svrhu nemotenega izvrševanja uradnih poslov točno določiti čas, ki je namenjen službenemu obhajevanju z občinstvom in izven katerega se stranke praviloma ne smejo sprejemati. V smislu te odredbe in sprito nuje potrebe, da pride uradništvo do nemotenega konceptivnega dela, ki se vedno množi, je predsedstvo delegacije določilo, da se pri tem oblasti sprejemalo stranke v uradnih zadevah vsak delavnik in sicer samo med 10. in 12. uro popoldne. Občinstvo se opozarja na to odredbo s prošnjo, da jo tako v uradnem, kot v lastnem interesu natančno upošteva.

— Vzpostavitev prometa med Jesenicami in Podroščico. Pričeniš z 21. februarjem t. l. se odpravi med Jesenicami in Podroščico zopet celokupni tovorni in osebni promet. Dnevno bosta redno vozila dva mešana vlaka s prihodom na Jesenice ob 14. uri 3 min. in odhodom iz Jesenic ob 17. uri 22 min. Oba vlaka imata zvezo s Celovcem in Beljakom. Vlak iz Podroščice ima zvezo na Ljubljano večerni vlak — prihod v Ljubljano ob 19. uri 6 min. V nasprotni smeri ima zvezo vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 13. uri 30 min.

— Rekruti, ki so poklicani dne 13. februarja 1921 v vojaško službovanje, se v svojem lastnem interesu opozarjajo, da naj se pač strogo in natančno drže navodil pri vpoklicu. Vse rekrute brez izjeme sme le župan ali njegov namestnik odnosno od župana zato odločeni uradnik dne 13. februarja 1921 popoldne privedi na dotično polkovno okrožno komando. Vsak rekrut, ki se temu ne bo pokoril, ampak pride sam, šele popoldne ali pa pozneje, bo kaznovan s 25 dnevnim zaporom, službi bo moral izven Slovenije in v doglednem času sploh ne more računati na kak dopust. Naj prizadeje to upoštevati, da se izognejo tem strogim kaznim.

— Izstop iz aktivne vojaške službe. Glasom Službenega vojnega lista je bila sprejeta ostavka majorja Franca Pisljarja. Ta oficir, bivši artiljerijski referent II. vojnega okrožja in komandir dravske divizijske oblasti, izstopi iz aktivne državne službe. Po prevratu je zbral in ohranil s svojim neumornim delovanjem naši vojski vojnega blaga v vrednosti več sto milijonov. Smotnemu delu tega strokovnjaka, bivšega oficirja avstrijskega artiljerijskega štaba, gre zahvala, da smo mogli vpostaviti po prevratu v kratkem času večje število baterij, ki so bile okostje naše vojske in podlaga našim vojaškim uspehom na koroškem frontu. Uredil je tudi težavno preskrbovanje z municijo. General Smiljanovič je s posebnim ukazom pohvalno pripoznal zasluge našega rojaka. Nj. Vel. naš kralj ga je odlikoval za zasluge na koroškem frontu s zlato kolajno.

— Zasežena cerkev Sv. Jožefa. Današnji »Slovenec« se pritožuje zaradi jezuitske, v javni prid zasežene cerkve sv. Jožefa na Poljanah. Kakor znano, je ta cerkev, zidana s prispevki ubogega ljudstva, še povsem nedograjena. Za časa vojne so jezuiti brez vsakega protesta prepustili mestni aprovizaciji cerkev kot skladišče. Ker je sedaj mestna aprovizacija razpuščena, je jasno, da je magistrat opustil tudi to skladišče in je cerkev sedaj popolnoma prazna. Na drugi strani imamo v Ljubljani kulturni zavod, licej, ki je okupiran od vseh možnih državnih uradov. V liceju so nastanjeni uradi inšpektorata državnih železnic, dalje stanovanjski urad in drugi. Licej ima v svoje učne svrhe na razpolago samo nekaj sob in zadnji trakt. V leni telovadnici je postavljena tiskarna državnih železnic. Telovadnica je popolnoma zane-marjena, kajti tudi avstrijske vojaške oblasti so jo rabile kot skladišče. Ker gotenke liceja nimajo nikjer telovadnice, je stanovanjski urad smatral za povsem umestno, da je odkazal tiskarni državnih železnic prazno cerkev, ki je nedograjena in tudi ni neobhodno potrebna, saj ima Ljub-

ljana v okolici policijskega ravnateljskega kar 13 cerkva, kamor lahko zahajajo verniki k službi božji.

— Narodna finančna ministarstva o napovedi imovine, zavezane pristojbniškemu namestniku, potem o odmeri in plačevanju te davščine za osmo desetletje (od leta 1921 do vstega leta 1930) v Sloveniji in Dalmaciji je izšla v 14. številki Uradnega lista. Da si lahko to važno naredba (glej tozadevno notico med gospodarskimi vestmi v 30. številki »Slov. Naroda«) omislijo tudi tisti zavezanci pristojbniškega namestka, ki niso stalni naročniki Uradnega lista, je dalo založništvo natiskati večje število te številke, ki se dobiva pri upravnisti Uradnega lista v Ljubljani po 1 K 50 v (po pošti 20 v več).

— Sokolski dom v Mokronogu. Telovadno društvo »Sokole« v Mokronogu je pred nekaj dnevi kupilo na javni dražbi obširno poslopje v sredini trga za 37.200 K. Ta znesek se je takoj izplačal iz društvene imovine in darov društvenih prijateljev. Poslopje se prenudi za »Sokolski dom«, kjer bodo imela poleg »Sokolov« svoje zavetišče vsa narodna društva in dramatični odsek. Zgradi se velika dvorana, ki se bo lahko uporabljala za telovadbo, za predstave in druge prireditve. Odbor »Sokolov« prosi vse brate Sokole, sploh vse zavezane Slovence in Slovenke, da bi prispevali z darili za to narodno trdnjavo, ki je poklicana, da služi sokolski ideji in naši narodni državi. Prispevki se naj pošiljajo na naslov »Sokolski dom« v Mokronogu.

— V zdravilišču Topolšica je razpisana služba oskrbnice, ki bi morala prevzeti vsa perila in sobni inventar in nadzirati šivilje ter dveh bolničark in sicer ene stalne ene pa za poletno sezono. Interesentje se opozarjajo na razpis v Uradnem Listu. Prošnje je do 20. februarja vlagati pri zdravstvenem odseku, kjer se naj prošilke, če možno, tudi osebno predstavijo.

— Na današnje predavanje o davkih ob pol 8. zvečer v šentjakovski soli opozarjamo občinstvo, da se ga udeleži. Vstop prost.

— Knez Schönburg - Waldenburg, posestnik šneperške graščine, je zapustil Jugoslavijo in odšel baje v svojo staro domovino. Šneperk je, kakor znano, pod državnim sekvstrom.

— Italijanska kultura. Ko so ob prevratu zasedli Italijani del Notranjske in prišli tudi v Postojno, so kmalu pokazali svojo kulturo. Ker so se bali, da bo za Jugoslavijo obveljala Wilsonova mejna črta, po kateri bi bili severda Postojno izgubili, so se razni arditri vrgli nad postojnsko jamo, odbili notri vse večje kanjke in poškodovali druge okraske ter poslali ta predmete v svoj muzej, kjer hranijo v Rimu že več takšnega blaga. Seveda so tudi ime Postojna spakredali zdaj v »Postumiaci«.

— Stanovanje v vagonih. V železniških vagonih v Ljubljani. Šiški in Dravljah stanuje zdaj še okoli 200 duh. Ti vagoni so v sanitarnem oziru seve pod vsako kritiko: mrzli, stene plesnive in zrak okužen. Ljudje so pomilovanja vredni.

— Draga vožnja s avtomobilom na državne stroške. Za bencin, ki se je porabil za vožnje s avtomobilom, s katerim se je preteklo leto vozil po službenih opravkih na Gorenjsko, Koroško itd. bivši deželni predsednik dr. Brejce, je znašal račun nič več in nič manj kot 400.000 kron.

— Poškodba in nesreče. Strojevodja Alojzij Lipicer je na kolodvoru v Kamniku padel s stroja in se je težko poškodoval na glavi. Pripeljali so ga v ljubljansko bolnico. — Mesar Anton Brulc na Sv. Jakoba trgu se je z desno roko nabodel na klin, ko je prekladal meso. Poškodba je težka. — Kovinar Matevž Tekavec je na pepelnico pozno zvečer ob svitu baklje pokopal »pusta« v Zeleni jami. Po nesreči mu je priletel ogorek baklje v prilepljeno dolgo brado iz predvaja. Tekavec je bil takoj ves v ognju. Težko opečenega so pripeljali v bolnico.

— Posestniki najbližje ljubljanske okolice. Nekateri posestniki na ljubljanskega policijskega ravnateljskega, ne pokrivajo zadosti greznice. Policija je več takih posestnikov prijavila sodišču zaradi — ogroženja telesne varnosti.

— Slika o mladih razbojnikih in vlomilcih. Orožniki in Kamniku so po daljših poizvedovanjih izsledili »mlado tolovajsko družbo«, ki se je pridno vežbala v raznih vlomih, tatvinih in celo ropih. So to štirje mladeniči v starosti 16 do 18 let, k so skoro leto dni po malem v Kamniku in okolici izvajali razne tatvine, vlome in rope. Zanimivo pa je, da so se ti »tolovaji« zadovoljili z zelo malimi zneski. Sprva so denar pobirali iz pušč raznih kapelic, potem so kradli kokoši, dalje so vlomili v vilo g. Maksa Debeveca, odkoder pa so odnesli je neko malenkost, g. Lenarčiču pa so ukradli celo lenega belega amačka, ga ubili in hoteli »kožo prodati«. Neki deklici so s silo ugrabili malo Miklavžovo darilo. — Mladi tolovaji so kaj radi poslušali stare vojake-frontarje, ki so se pomenkovali o ropih in ubojih na fronti.

— Strašen zločin v Strnišču pri Ptuj. Iz Maribora poročajo: Potniki, prihajajoči iz Strnišča pri Ptuj, pripovedujejo o strašnem zločinu, ki se je dogodil v bližini begunskega taborišča. Neki dalmatinski begunec je iz doslej neznanega vzroka ubil s sekiro

najprej svojo ženo, nato pa zvalil svojo ljubinko v gozd, kjer jo je istotako ubil.

— Napad na carinskega uradnika Nepomuckega, o katerem smo že večkrat poročali, se je izvršil, koliko se je dalo doslej dognati, s strani tihotapcev, ki ga silno mrze. Nepomucki ima prestreleno desno nogo. Govorice, da gre za poizkus samomora, so brez vsake podlage.

— Javna dražba. Predmete, ki niso bili prodani v sredo, 9. t. m. postavi mestna aprovizacija na javno dražbo v torek, dne 15. t. m. ob devetih popoldne v cerkvi sv. Jožefa na Zrinjskega cesti.

— Beračenje mladih ljudi. Po predmetnih hišah hodijo zadnji čas beračiti mladi ljudje, 15—20letni dečaki, popolnoma zdravi in močni, ki se jim pa ne ljubi delati, niti se učiti katerega rokodelstva. Ker so ti brezdelni mladeniči v naslednjem strankam, naj policija in »Društvo za mladinsko oskrbo obrneta malo pažnje nanje.

— Smrtna kosa. V Idriji je umrl obratovodja Kogovškove elektrarne g. Franc Mohorič. Bodi mu blag spomin.

Gostovanje Hudožestvenega teatra.

H. Berger: Potop.

V 21. številki »Gledališkega lista« čitamo: »Največjim zaslugam tega gledališča prištevamo dejstvo, da je omogočilo zapadnemu svetu spoznati ruskega človeka in pogledati v tajne globine ruske duše. To istino smo videli potrjeno tudi s poslednjima predstavama Hamsumove drame »Pred vrati slavca« in Bergerjeve komedije »Potop« ki namreč prav iz tega vzroka nista ninkovali in niti kot literarni deli nista ugnajali. Berger je hotel dokazati, da smrtni strah uničuje vse družabne razlike in sovraštva zaradi nasprotnih interesov ter ustvarja bratstvo in ljubezen; ko pa groza pred smrtjo zopet izgine, se razkadi sloga in ljubezen, a vsakdanska zloba, razcepjenost in egoizem zatrlufirajo znova. Komedija je torej enična, vzneta prisljen vtisk in ne more izzvati v gledalca občutja resnosti, naravnosti, verjetnosti. Vzdržati dojem groze skozi tri dejanja se Bergerju ni posrečilo. Kar počno obupanci ki trepetajo v smrtni grozi, ker jim preti vseoljni potop, ne vzneta strahu, zno, sočalja, nego največkrat le smeh in občutek — teatralni Rusi kot Američani nam ob vsi njihovi kolosalni igralski umetnosti niti izdaleka niso mogli nuditi užitka, ki smo ga imeli večjele kadar so živeli na odru rusko življenje. Radi pa priznavamo, da so nas tudi snodi s svojo nedosežno realistično igro navduševali. Zlasti g. Pavlov kot Frezen g. Bakšev kot O'Nel. ga. Orlova kot Lučy in g. Vasiljev kot zamorec so bili izvrstni. Vprizoritev je bila tudi zunanje vzorna, oprema odra dovršena.

Fr. K.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Opera:

Petek, 11. febr.: Tri sestre. Gostovanje hudožestvenega teatra. Izv. Sobota, 12. febr.: Tosca. Red E. Nedelja, 13. febr.: Fra Diavolo. Izven. Ponedeljek, 14. febr.: Koncert Josep Rijavec in Ciril Ličar. Izven.

Predstava »Tri sestre« (gostovanje hudožestvenega teatra) v petek 11. februarja t. l. začnemo ob pol 8. zvečer.

— Svetovno turnejo napravijo naši umetniki Josip Rijavec, Ciril Ličar in prof. Rajzer. Prepotovali bodo Češko, Švedsko, Norveško, Holandijo, Dansko, Anglijo in Ameriko. Poslovilni koncert dne 5. t. m. v Beogradu, je krasno uspel, istotako v Zagrebu 10. t. m. Kakor kaže zanimanje v predprodaji, je pričakovati, da bo ljubljansko občinstvo napolnilo v ponedeljek, 14. t. m. operno gledališče. Turneja je oficijelna značaja ter ima namen propagirati jugoslovensko umetnost ter povzdigniti v inozemstvu ugled Jugoslavije na kulturnem polju, kar se bo priznanim umetnikom gotovo posrečilo. G. Rijavec bo nastopil tudi v svojih najboljših opernih partijah v Narodnem Divadlu v Pragi, Brnu, Stockholm, Kopenhagenu, Amsterdamu itd. Spored je popolnoma jugoslovenski, oziroma slovanski.

— Dosedanji izvršujoči člani in članice »Ljubljanskega Zvona« in vsi, ki na novo želijo vstopiti v zbor, naj se vpišejo danes in jutri zvečer od 6. do 7. ure ali v nedeljo popoldne od 11. do 12. v društvenih prostorih. Narodni dom I. desno. V ponedeljek, dne 14. t. m. ob pol osmih zvečer sestanek zbora. Dnevni red: Delovanje v bodočnosti. Določitev urnika pevskih vaj. Pridite vsi!

Sokolstvo.

— Sokol II. vabi brate in sestre, na poslovilni večer, ki ga priredi dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Mraku na Rinski cesti bratom, ki odhajajo k vojakom. Na sporedu je petje, godba in prosta zabava. Vstop prost. — V gostilni Franca Oblaka na Tržaški cesti se je nabralo za glasbeni odsek Sokola II. 263 K. Srčna hvala darovalcem. (k)

Državne vesti in prireditve.

— Občni zbor »Splošnega slovenskega ženskega društva« se vrši v nedeljo, 13. t. m. ob 4. popoldne na magistratu. Dnevni red: Poročila predsednice in odbornice ter volitev. Ker se

vrši letos v Ljubljani kongres »Narodnega ženskega Saveza SHS«, treba s pripravami začeti že sedaj; zato naj bi se članice polnoštevilno udeležile občnega zbora.

— Društvo slovenskih trgovskih potnikov v Ljubljani opozarja vse svoje člane na redni letni občni zbor, kateri se vrši v nedeljo, dne 13. februarja t. l. v steklenem salonu restavracije na glavnem kolodvoru v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. volitev odbora. 3. slučajnosti. Prosi se za polnoštevilno udeležbo. Odbor.

— Občni zbor pogreb. društva Marjine bratovščine se bo vršil dne 13.

Najnovejša poročila.

RUSKO-JUGOSLOVENSKO SLAVJE.

— d. Ženeva, 10. febr. Ženevske dame so priredile v hotelu »Metropole« matinejo in veliko večerno zabavo na korist trpečim ruskim beguncem, in sicer pod pokroviteljstvom našega poslanika dr. Jovanovića. Zabava je bila številno obiskana ter je prinesla lep dobiček. Ruski zbor in naši dijaki so peli ruske in jugoslovenske pesmi. Listi pišejo o tej svečanosti kot manifestaciji slovenskega bratstva, zlasti rusko-srbskega. Jugoslovski poslanik je prejel izjavo ruskih beguncem, v kateri se zahvaljujejo, da se Jugoslavija, dasi zmagovanka, spominja svoje majke zaščitnice Rusije. Rusi so se v znak zahvale potrudili, da so dali zabavi jugoslovski značaj.

RAZKOL MED ALBANSKIMI NACIONALISTI.

— d. Beograd, 10. febr. Kakor poročajo vesti iz Tirane, je nastal med albanskimi nacionalisti razkol. Mlajša skupina je sklenila, da ne sodeluje pri volitvah v albanski parlament, medtem ko je druga skupina nacionalistov, ki jo vodi prejšnji ministar za prosveto Lenida Naci, sklenila, da postavi kandidate.

KONFERENCA V LONDONU 1. MARCA.

— Pariz, 10. febr. Agence Havas poroča, da je konferenca v Londonu določena na dan 1. marca ter da se ne bo odlašala. Dne 21. t. m. prično

Turistika in sporti.

— Sankaše in smučarje, ki se hočejo aktivno udeležiti razpisanih zimskosportnih tekem v Bohinju opozarjamo v njih lastnem interesu, da si pravočasno zagotovijo prenočišča v Bohinjski Bistrici. Priporočiti je, da narode stanovanje ali potom Zimskosportnega odseka Bistrica ali pa direktno pri posameznih hotelih. Glede prehrane pripravljamo osobito hotel »Marko« dalje hotel »Triglav« in restavraciji »Beč« in »Pošta«.

— Zimskosportne tekme v Bohinju. Stari poznavalci bohinjaške zime se glede snežnih razmer v Bohinju tudi letos niso zmotili in so nasvetovali — vsa znamenja kažejo tako — za razpis sankaskih in smučarskih tekem prave termin. Po skoraj tritedenskem vremen-

Gospodarske vesti.

— z. Uvoz sladkorja. Gospodarsko-financijski komitet ministrov je v svoji seji dne 13. januarja 1921 odločil, da se odobri svoboden uvoz sladkorja iz inozemstva in svobodna prodaja tako uvoženega inozemskega sladkorja, kakor tudi onega, ki se pridelava v deželi. Za sladkor, ki se ga uvaža iz inozemstva, se pri uvozu plačuje poleg že obstoječih davčnin za vsakih 100 kg. po 200 dinarjev v srebru kot monopolno takso. Za sladkor, ki se pridelava v deželi v domačih tovarnah, se plačuje poleg državne trošarine v znesku 200 dinarjev še po 200 dinarjev v srebru za vsakih 100 kg kot monopolno takso. To plačevanje, kakor tudi plačevanje državne trošarine, se izvrši, čim preide sladkor v promet. Plačevanje monopolne takse velja od 14. januarja 1921. Izvoz sladkorja iz države je prepovedan.

— Izlet na velenomen v Pragi. Kmetijsko ministrstvo je obvestilo brzojavno z naredbo št. 1975/3 od 29. januarja t. l. deželno vlado, da se namerava organizirati skupen izlet kmetovalcev cele kraljevine na veliki semenji v Pragi, ki se bo vršil od 28. februarja do 8. marca t. l. Vsi udeleženci izleta imajo vožnjo za polovično ceno na naših in čehoslovških železnicah. Za potovanje je vsakemu potrebno najmanj 2400 K. Ker je za naš gospodarski napredek in za razširjenje obzorja poedinih posestnikov in podjetnikov praška razstava velike važnosti, priporoča poverjenstvo vsem zainteresiranim obisk sejma. Kdor se hoče udeležiti sejma, naj priavi svojo udeležbo najkasneje 10. 12. t. m. ali drz. vinarski in sadlarski šoli v Mariboru, ali drz. kmetijski šoli v St. Jurju ob južni železnici, ali drz. kmetijski šoli v Novem mestu ali pa pri kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani. Pri naznanitvi udeležbe ima vsak udeleženec vplačati znesek 400 K, ki je neobhodno potreben za kritje stroškov.

avečana t. l. ob 10. uri popoldne v mali dvorani Mestnega doma na Krekovem trgu s običajnim dnevnim redom. Ker se bodo vršile odboorne volitve, je nujno potrebno, da se ga člani in članice udeležijo v polnem številu, zakaj našo, čez polstoletje obstoječo društvo se nahaja v kritičnem položaju, saj ponovno občutno zvišanje cen kakor povzroči umrlah na pokopališčih, krete, svačava in drugo stoji na takem višku, da ako občni zbor takoj ne ukrene kaj odločilnega, utegne imeti to za nadaljni razvoj društva kritične posledice. Torej člani in članice, v interesu našega društva v Sloveniji se udeležite zborovanja polnoštevilno.

prvi zavezniški ministri razpravljati orijentske probleme z grškimi in turškimi delegati. Dne 1. marca se prično razgovori z nemškimi delegati o pogojih, določenih za odškodninsko plačilo. Chicago Tribune pa pravi, da se utegne vendarle termin za Nemce podaljšati do 4. marca.

GROF CZERNIN AVSTRILSKI POSLANIK V BERLINU?

— Berlin, 10. febr. Razširja se vest, da je dunajska vlada ponudila grofu Czerninu poslaniško mesto v Berlinu. Czernin odgovori na ponudbo v par dneh.

AMERIKA ZA REŠITEV JAPON-SKEGA VPRAŠANJA.

— Pariz, 10. febr. Iz Washingtona priobčujejo listi brzojavko, da namerava republikanski senatorji staviti Hardingu predlog, da se ima japonsko vprašanje predložiti mednarodni konferenci. Upajo, da po tej poti pride do hitrejših in boljše rešitve.

ANGLEŠKI KORAK V WASHINGTONU ZA ODPUSTITEV DOLGOV ZAVEZNIKOV.

— London, 10. febr. Zagotavljajo se, da hoče angleška vlada pri novi vladi Zedinjenih držav storiti korak za odpustitev vojnih dgov s strani Amerike s klavzulo, da Anglija razbremeni zavezniške dolgov, ki jih imajo do nje. To bo služilo v splošno zboljšanje zamenjav zaveznikov namram Angliji in Ameriki.

sko revolucionarnem interesu je Bohinj odet zopet v novo snežno odejo, ki dosega v dolini 50 cm debelino, v legah nad 1000 m pa tudi nad 1 meter. Iz Bohinja se nas zagotavlja, da bo v nedeljo 13. t. m. sankalistična »Belvedere« tehnično v kar najboljšem stanju, za smuške tekme pa bo pri tej snežni plasti 20 t. m. tudi že gotovo ugoden dan. — Ker smo Slovenci v Jugoslaviji pri dosedanjih rezultatih pravzaprav reprezentanti zimskega športa naše države, se smemo nadejati, da se razpisanih tekem ne udeležijo samo naši matorci, marveč zlasti vsi oni športniki, ki jim je ležalo na tem, da se Jugoslavija placira ugodno s svojimi zastopniki vsaj pri zimskem športu v svetovni športni areni in ki stremijo za tem, da se ta vsestransko zdravja športna panoga udomači med nami še bolj kot dosedaj.

— Obrtna banka v Ljubljani ima svoj izredni občni zbor v dvorani mestnega magistrata v soboto, 12. t. m. ob pol 11. popoldne ter se delničarji pozivljajo, da se polnoštevilno udeležijo, ker se bo sklenalo o povznanju delniške glavnice od 2 na 5 milijonov kron. (k)

BORZE.

— d. Zagreb, 10. februarja. Devize: Berlin 243—244, Italija 535—537,50, London 565—570, New York 145—146, Pariz 1040—1045, Praga 189—190, Svica 2350—2375, Dunaj 21,22 in pol do 21,80. Valute: Ameriški dolarji 144 do 144,50, avstrijske krome 24,50—25, bolgarski levi 160—0, carski rubli 0—70, češkoslovaške krome 180—185, francoski franki 1000—1020, napoleoni 475 do 480, nemške marke 234—235, romunski leji 195—200, italijanske 520—522. — d. Dunaj, 10. februarja. Devize: Zagreb 468—472, Berlin 1160—1165, Budimpešta 127,25—129,25, Bukarešta 940—950, London 2725—2745, Milan 2510—2530, Pariz 4995—5035, Praga 884,75—890,75, Sofija 847,50—857,50, Varšava 83,37—85,37, Curih 11325 do 11375, New York 696—700, Amsterdam 24000—24100. Valute: dolarji 695—699, bolg. levi 830—840, nemške marke 1149—1165, angleški funti 2720—2740, francoski franki 4980—5020, ital. lire 2500—2520, dinarji 1865—1985, poljske marke 85,40—87,40, rom. leji 922,50 do 932,50, rubli 309—315, švicarski franki 11275—11325, češkoslovaške krome 884,25—890,25, madžarske krome 126,87—128,87.

Poizvedbe.

— Oseba, ki je v torek na Sokolovi maskaradi v Narodnem domu vzela sivo alaska - boo iz garderobe v sobi Nar. soc. zveze naj leto tam takoj vrne, ker jo smana. Sloer se bo postopalo sodnijskim putem.

Glavni urednik: Rasto Pustoslavsek.

Odgovorni urednik: Božidar Vodeb.

